

DE LOTUS EN HET KRUIS

Inleiding

Het schrijven van dit boek vond ik een geweldige ervaring. Ik heb vele uren doorgebracht in tempels en discussieerde daar met boeddhistische monniken en leraren. Deze gesprekken waren altijd hartelijk en boeiend. We dronken vele koppen thee, bespraken de diepste levensvragen en kwamen tot totaal verschillende antwoorden.

Door dit prettige contact met aanhangers van het boeddhisme vind ik het moeilijk om de fundamentele verschillen tussen het boeddhisme en het christelijk geloof te onderstrepen. De wezenlijke verschillen kunnen als onplezierig worden ervaren. En ik wil hen niet onnodig kwetsen. De antwoorden die de monniken mij gaven, kwamen niet altijd overeen, want ook binnen het boeddhisme zijn er verschillende stromingen. Soms waren ze zichtbaar gefrustreerd, vooral als de vragen moeilijk werden en ze het niet met elkaar eens konden worden. Maar ook dan troostten ze zich met de gedachte dat het gesprek zelf belangrijker was dan de eensgezindheid.

Ik ben dankbaar voor de gastvrijheid en hoffelijkheid die ik heb ervaren. Maar dat mag geen reden zijn om onze totaal verschillende antwoorden op fundamentele levensvragen onbesproken te laten. Ik besef dat dit boek op diverse manieren kan worden gebruikt. Het is een boek over essentiële zaken waar we niet omheen kunnen en die om een antwoord vragen. Ik heb geprobeerd de ant-

woorden op deze vragen zo eerlijk mogelijk weer te geven en ben daarbij kritisch te werk gegaan. Velen van hen met wie ik heb gesproken, zullen dit boek lezen. Ik zie uit naar hun reacties.

Jezus en Boeddha kunnen niet allebei gelijk hebben. De lotus is het symbool van het boeddhisme. Het kruis het symbool van het christelijk geloof. Deze symbolen staan voor twee totaal verschillende geloofsovertuigingen. Ik wil u, als lezer, vragen ze allebei te onderzoeken, zowel met uw hart als met uw verstand. Dat is zeer de moeite waard, want uw bestemming hangt ervan af. Er komt een dag waarop we moeten erkennen dat eerlijkheid en respect geen vrijbrief zijn om ongelijk te hebben. Waarheid vraagt om onderzoek en toewijding. En onze conclusies moeten in overeenstemming zijn met de Waarheid die onderzocht kan worden. Verstrikt zijn in leugens is de ergste vorm van gevangenschap.

Het is mijn verlangen dat de God van alle waarheid u leidt naar zijn Waarheid die werkelijk vrij maakt.

Proloog

De zon is net op als ik in de lange, smalle motorboot – een zogenaamde longtailboot – stap. Ik heb bij de schipper een redelijke prijs bedongen. Zijn vrolijke gezicht en verweerde huid vertellen zijn verhaal. Zijn tandenloze grijns is de droom van elke cartoonist en zijn kalende schedel heeft al jaren geen kam meer nodig. Als je last hebt van een ochtendhumeur, raak je dat zo wel kwijt.

Ik heb hem gevraagd of we een tocht kunnen maken over de beroemde ‘rivier der koningen’. We varen over zijarmen die wemelen van leven, langs oevers die bezaaid zijn met golfplaten daken waaronder een groot deel van de inwoners van deze metropool huist. Terwijl de slummerende massa langzaam in beweging komt en ik de tempels en pagodes op de achtergrond bewonder, voel ik een zekere nostalgie opkomen. Het is alsof verleden, heden en toekomst hier samenvallen. De ochtendlucht geurt naar de etenswaren die voor die dag worden bereid, van citroengras tot vissaus. Er zijn maar weinig bezoekers die niet vallen voor de Thaise keuken. Ik heb deze stad dikwijls bezocht en weinig steden in de wereld hebben zo’n innemende bevolking. Nergens ben ik zo vriendelijk lachend, hoffelijk en met zoveel charme behandeld als in dit land. Een zorgeloze levenshouding is diep verankerend in de cultuur. Wildvreemden geven je het gevoel dat je welkom bent, ook als je net door iemand bent op-

gelicht met een namaak Rolex of een illegale kopie van de nieuwste film.

Ik voel me thuis op dit continent, omdat het me zo doet denken aan mijn geboorteland. Maar de werkelijkheid van alle dag dwingt me om stil te staan bij de ernst van het leven. In deze cultuur gaan uitingen van diepe vroomheid en een onbeschaamde overgave aan seksualiteit hand in hand. In de verte zie ik een monnik lopen met een bedelkorn in zijn hand, maar ik zie ook een man die de hele dag toeristen aanklampt om ze met plaatjes te verleiden tot een bezoek aan een nabijgelegen bordeel. Hij doet dit van zonsopgang tot zonsondergang, zeven dagen per week. Wat een contrast: enerzijds de sobere monnik op zoek naar het nirvana, anderzijds de man die met een gemaakte glimlach een ander soort geluk belooft.

Je leert hier de cultuur pas echt kennen door tempels te bezoeken: de Smaragden Boeddha, de Liggende Boeddha, de Gouden Boeddha en nog veel meer. Maar de kranten laten ook hier een somberder geluid horen. De opbrengsten uit de prostitutie overstijgen het totale nationale budget. Drugs en aids teisteren de bevolking, en goedbedoelende politici proberen er wanhopig iets aan te doen. De stad wordt uitgebuit door geldzuchtige opportunisten die duizenden westerse mannen goedkoop vermaak en platvloerse seks beloven.

De boot vaart sputterend verder, omgeven door een dichte nevel. De emoties grijpen me naar de keel. Hoe spreek je over het eeuwige, als de religie én de losbandigheid beide verkondigen dat niets blijvend is? Schande en heerlijkheid worden hier op merkwaardige wijze vermengd. Een aantal lastige vragen dringt zich aan mij op.

Terwijl we over één van de zijarmen van de rivier varen en zomaar bij de mensen aan de oevers naar binnen kunnen kijken, moet ik denken aan een krantenartikel dat gisteren op de voorpagina stond. Het ging over een knappe jonge vrouw die huis en haard had verlaten om de kost te verdienen en daarvoor de hoogst denkbare prijs betaalde: een leven verwoest door aids. Dit is haar verhaal:

Toen ze zeventien was, besloot de jonge en beeldschoone Priya te gaan werken in de grote stad. Enkele uren na haar aankomst werd ze bruuft verkracht door de vriend die haar met mooie beloften had gelokt. Zo begon een ongekende lijdensweg die veertien jaar zou duren. Wellicht door schuldgevoel gedreven, bezorgde de 'vriend' Priya een baantje als naaister. Maar ook daar werd ze uitgebuit door de mensen aan wie ze haar lot had verbonden. Ze werd op allerlei manieren misbruikt, met dit verschil dat ze nu geld kreeg om de perverse lusten van haar uitbuiters te bevredigen. Op haar drieëntwintigste werkte ze fulltime als prostituee, bewaakt door een stelletje criminelen die de opbrengsten onder elkaar verdeelden.

Op een dag sloeg het noodlot toe: ze werd zwanger. Een paar maanden lang kon ze haar beroep niet uitoefenen en zat ze zonder inkomen. Ze kon haast niet wachten tot haar kind zou worden geboren, zodat ze het kon weggeven en haar trieste leven weer kon oppakken, waarvan ze een slaaf was geworden.

Haar wereld stortte helemaal in toen ze erachter kwam dat ze besmet was met het hiv-virus. Ze kon haar manier van leven niet vaarwel zeggen, want ze had het geld nodig voor de behandeling van haar dodelijke ziekte. Ze verharde zich en, haast op wraak belust, bleef ze haar

diensten verkopen aan honderden klanten, onder wie bankiers, zakenlieden en artsen, van wie ze nauwkeurig de gegevens bijhield. Bij elke klant beseftte ze dat ze zijn doodvonnis tekende, maar ze was ten einde raad en haar leven had al zijn waarde verloren.

Uiteindelijk kon ze de tekenen van haar ziekte niet meer verbergen. Haar lichaam zat onder de blaren. Wanhopig ging ze op zoek naar een remedie. Op aanraden van dorpsbewoners kookte ze zelfs een pad en dronk de 'soep' op. Ze deed de ene zelfmoordpoging na de andere. Ten einde raad nam ze vergif in, stak haar huis in brand en ging voor de laatste keer liggen, temidden van de vlammen.

Haar eens zo mooie lichaam verging tot as. Niemand durfde in de buurt te komen van haar verkoelde resten uit angst voor infectie. Ze stierf moederziel alleen. En in haar omgeving speelden anderen hetzelfde dodelijke spel, in de waan dat dit lot hen nooit zou treffen.

Hoe zou ik dit droevige verhaal ooit kunnen vergeten? Wat heeft de toekomst in petto voor de mensen die ik hier om me heen zie? Het schijnt dat honderden, zo niet duizenden, vrouwen door de jaren heen naar deze stad zijn getrokken. Het bovenstaande scenario heeft zich al tientallen malen voltrokken.

Heer Jezus, wat zou U tegen Priya hebben gezegd, als ze met haar zieke lichaam en gewonde hart bij U was gekomen? (Het komt trouwens regelmatig voor dat vrouwen dat ook daadwerkelijk doen!)

En, aangezien 95 procent van de mensen hier boeddhist is; wat zou Boeddha tegen haar hebben gezegd? Juist vanwege het menselijk lijden ging Gautama, zoals Boeddha eigenlijk heette, op zoek naar antwoorden en werd hij al zoekend de Boeddha, 'de Verlichte'.

Vele vragen komen in mij op en mijn gedachten schieten heen en weer. Wat zouden Boeddha en Jezus tegen elkaar zeggen, als ze bij mij in deze boot zaten en te midden van de doordringende geuren, de aangrijpende tafereelen en de geanimeerde geluiden over de tragische situatie van deze jonge vrouw zouden spreken? Veel boeddhistische geleerden zien overeenkomsten tussen het onderwijs van Boeddha en dat van Jezus. Eén gerenommeerde geleerde noemde hen zelfs 'broeders'. Is dat een juiste voorstelling van zaken? Of gaan deze en andere geleerden volledig voorbij aan de fundamentele verschillen?

Ik laat mijn fantasie de vrije loop en stel me zo'n gesprek voor.

Jezus: Kom maar naast me zitten, Priya. Wat een mooie naam trouwens? *Priya*: ‘liefste’ of ‘geliefde’. Maar de schreeuw in je hart overstemt de stilte van de ochtend, hè?

Priya: Ik moet altijd een beetje lachen als ik aan mijn naam denk. Vooral zoals u hem uitspreekt. Vreemd dat u erover begint. Ik heb eigenlijk nooit mijn echte naam gebruikt tegenover hen die de minder fraaie kant van mijn leven kenden. Ik weet niet of er iemand was van wie ik wél de echte naam kende. Als mijn broers en zussen mij nu zouden zien. . . Ik weet niet hoe ze me dan zouden noemen.

Jezus: Heb je je ouders de laatste tijd nog gezien?

Priya: Nee. Via anderen laten ze af en toe wat van zich horen. Ze houden er rekening mee dat ik spoedig dood zal zijn. . .

Jezus: Ik moest aan hen denken, terwijl ik jou hier zo zie met al je pijn en moeite. Met de naam die ze jou hebben gegeven, drukten ze hun hoop uit voor jouw toekomst. Dit was vast niet het einde dat zij voor ogen hadden: een droevig hart dat eenzaam en verscheurd verlangt naar de dood.

Priya: Als iedere hartslag een snerpande pijn door mijn lichaam jaagt, waarom zou ik dan willen blijven leven? Wij hebben een gezegde voor als er iets misgaat. Het betekent zoiets als ‘Maak je geen zorgen’ of ‘Het komt allemaal wel goed’. Als kind hoorde ik het wel tien keer op een dag.